

2 KASIM 2017 TARİHLİ SÇK TOPLANTISINDA GÜNDEME GELEN HUSUSLAR

2016-2020 Türkiye Cumhuriyeti-UNICEF Ülke Programı kapsamında düzenlenen 2017 Yılı SÇK Toplantısı Kalkınma Bakanlığı ev sahipliğinde 2 Kasım 2017 tarihinde gerçekleştirilmiştir.

Toplantı, Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürü Emin Sadık Aydın'ın açılış konuşmasıyla başlamıştır.

Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürü Sn. Emin Sadık Aydın: UNICEF-Türkiye Cumhuriyeti ilişkileri, beslenme ve sağlık odaklı çalışmalarla başlamış zaman içinde çocukların yaşam kalitesini yükseltmek amacıyla farklı alanları da kapsar hale gelmiştir. Bu bağlamda beş yıllık ülke programları yoluyla Kalkınma Planlarıyla uyumlu olarak çalışmalar yürütülmüştür. SÇK da bu programların yürütülmesinden ve koordinasyonundan sorumlu bir kurul olmuştur. Mevcut programda sosyal içerme ve hakkaniyet, savunuculuk, gençlerin güçlendirilmesi hedeflenmektedir.

UNICEF Türkiye Temsilcisi Sn. Philippe Duamelle: SÇK; UNICEF'in Türkiye'de beraber çalıştığı bütün tarafları bir araya getirmekte, bilgi paylaşımı ve sinerji için çok önemli bir platform oluşturmaktadır. Ülke Programının ikinci yılı tamamlanmak üzeredir, bu dönemde ciddi çabalar sarf edilmiş olup, yıllık iş planlarında ve ortak çalışılan kuruluş sayısında artış yaşanmıştır. Küresel düzeyde 2030 Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri (SKH) kapsamında açık hedefler konulmuştur. Belirlenmiş 17 hedefin 10 tanesi doğrudan çocuklarla ilgilidir. 11. Kalkınma Planı SKH'ların ulusal stratejilere yansımaları açısından bir fırsattır. Sürdürülebilir Kalkınma Hedeflerine beraberce ulaşmayı ve toplantıdan UNICEF'in Türkiye'deki Türk ve diğer çocuklara yönelik hizmetlerini geliştirmeye yönelik sonuçlar elde etmeyi beklemekteyim.

Konya Milletvekili Sn. Levla Şahin Usta: Çocuklara yönelik çalışmalarda paydaşlar arasında çok taraflı ve çok sektörlü çalışma ve bunun sahaya yansımaları, bu kapsamda SÇK'nın tecrübe aktarımı ve çözüme yönelik bazı politika ve düzenlemelerin tetiklenmesi için odak noktası olması önemlidir. SÇK'da tespit edilen eksiklikler ile buna yönelik taleplerin TBMM'ye iletilmesini önemli buluyorum. Çocuk konusu siyaset üstü bir konu olup TBMM'de daimi bir çocuk kurulu kurmaya yönelik bir çalışma yürütmekteyiz. UNICEF'in sahadaki çalışmalarının gerek Türkiye'deki tecrübelerinin uluslararası alana yansımaları gerekse küresel tecrübelerin Türkiye'ye aktarılması bağlamında değerli olduğunu düşünüyorum. Ülkemizde mevzuata ilişkin eksiklik bulunmamaktadır. Ancak politika ve uygulamalarda sürdürülebilirlik önemlidir. Ülkemizde geçici koruma altındaki çocukların ihtiyaçları giderek daha önemli hale gelmektedir. Türkiye'de doğan 200.000'e yakın geçici koruma altında bebek vardır. Bu çocukların yaşam alanlarının iyi olması ve entegrasyonları önemli bir konudur. Aksi takdirde gelecekte ciddi sorunlarla karşılaşılabilir. Avrupa Konseyi toplantılarında da mülteci çocuklar konusu düzenli olarak ele alınan konulardandır. Bu bağlamda Avrupa'daki çocuklarımızın durumlarının da önemli olduğunu unutmamak gerekir.

Kalkınma Bakanlığı Planlama Uzmanı Sn. Yıldız Yapar: Sunumunda; ülkemiz demografik yapısının doğru politikalar ve yatırımlarla fırsata dönüştürülebileceğine dikkat çekmiş, çocuklara yönelik eğitim, sağlık, koruma, dezavantajlı durumdaki çocuklar ve erken çocukluk gelişimi başta olmak üzere farklı alanlardaki mevcut durum, kaydedilen gelişmeler ile politika ve hizmet sunumunda odaklanılması gereken alanlara değinmiştir. Sunumda ülkemizin insan odaklı kalkınma yaklaşımını benimsediğini, çocuk politikalarının amacının ise çocukların üstün yararı gözetilerek iyi olma hallerinin desteklenmesi, potansiyellerini geliştirmeye ve gerçekleştirmeye yönelik fırsat ve imkânların artırılması, bu bağlamda temel kamu hizmetlerine erişimlerinin artırılması, özellikle zor şartlar altındaki ve risk grubundaki çocukların yaşam kalitesinin yükseltilmesi ve toplumla bütünleşmelerinin sağlanması olduğunu vurgulamıştır.

UNICEF Türkiye Temsilci Yardımcısı Sn. Nona Zicherman: Sunumunda; 2016-2020 Ülke Programı, öncelikleri ve 2016-2017 İş Planlarının çıktığı ve temel başarılarına, bu süreçte çıkarılan dersler ve 2018 yılına yönelik planlara ilişkin bilgi paylaşılmış, Türkiye'nin Suriyeli çocuklara yönelik çalışmalarının çarpıcı olduğu, eğitim dışındaki 350.000 civarındaki Suriyeli çocuğun okullaştırılmasına yönelik çalışmalara devam edileceği, bu amaçla Şartlı Nakit Transferi Programının uygulandığı, kapsayıcı eğitimin özellikle en kırılgan gruptaki ve engelli çocuklar açısından sağlanması gerektiği, göçmen çocuklar arasında çocuk işçiliğinin arttığı ve bu çocuklara özel politikalar gerektiği, engelli çocuklara yönelik ailelerde ve toplumda bilinç düzeyini artırmaya ihtiyaç olduğu, çocuk koruma ve adalet sistemlerinin uzmanlaşmış hizmetler ve uygulamalarla güçlendirilmesi gerektiği, çocuk evliliklerine yönelik çok sektörlü strateji geliştirilmesi, Suriyeli ve Türk çocuk ve gençler arasında sosyal bütünleşmenin sağlanması, çocuk ve gençlere yönelik ayrıştırılmış, kaliteli veri üretilmesi, en hassas gruptaki çocukların sosyal içermeden istifade etmesi konularının önemli olduğuna değinilmiştir.

Toplantının ikinci bölümünde tematik tartışmalara geçilmiştir.

I-SOSYAL İÇERME

UNICEF Eğitim Uzmanı Sn. Mehmet Buldu: UNICEF perspektifinden tüm çocukların, özellikle de dezavantajlı grupların tam olarak sosyal hayata katılımı ve kaynakların onlar için artırılması hedeflenmektedir. UNICEF olarak sektörel politikalar geliştirmek iyileştirmek, kapasite gelişmesine yardımcı olmak amaçlanmaktadır. Dünya genelinde ve ülkemizde birçok çocuk, engellilik durumları, bölgesel şartlar vs. gibi nedenlerle temel haklara erişememektedir. Mesela kırsal alandaki çocuğun sağlığa, eğitime erişiminde sorunlar bulunmaktadır. En savunmasız en dışlanmış çocuklara erişilmesi ve ülkemizin sosyal içerme anlamında önceliklerinin belirlenmesi gerekmektedir.

MEB, Ölçme Değerlendirme ve Sınav Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sınav Yönetimi, Moral Motivasyon ve Rehberlik Daire Başkanı Sn. Yunus Yağmur: Okul çağındaki (5-17) 926.000 Suriyeli çocuğun 616.000'i eğitime katılmıştır. Henüz erişemediğimiz 300.000 çocuğa ise erişmeye çalışmaktayız. Diğer yandan sınır ötesinde 176.000 çocuğa eğitim verilmektedir. Çocukların ölçme, değerlendirme ve izleme alanında ele alınması gerekmekte ve 1. sınıftan 12. sınıfa kadar öğrenciler için izleme sistemine ihtiyacımız bulunmaktadır. Özel olarak çocuklarla çalışılması gerekmektedir. İlerleyen dönemde bu alanda öncelikle herkesten "pozitif ayrımcılık" beklemekteyiz.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Sn. Selahattin

Güven: UNICEF ile çok sayıda çalışma yürütmekteyiz. ANKA Programını UNICEF desteğiyle hazırladık ve iki yıldır uyguluyoruz. Türkiye genelinde 105.000 çocuğu sosyal ve ekonomik olarak desteklemekteyiz, bunların 3.600'ü Türk vatandaşı değil. Kalkınma Bakanlığı desteğiyle bu çocukların sosyal yönlerini geliştirme ve akademik başarılarını artırmak amacıyla bir proje başlatıldı. Kurumlarımızda 13.800 çocuğa bakılmaktadır ancak çocukların öncelikli olarak aile odaklı hizmetlerden faydalanmasını istiyoruz. Bu bağlamda koruyucu aile hizmetlerini öne çıkardık, tanıtım çalışmalarında UNICEF'ten de destek aldık. Risk analizi çerçevesinde yerinde müdahalelerde bulunabilmek için Kalkınma Bakanlığında risk haritasının çıkarılması konusunda da destek talep etmekteyiz. Sokaktaki çocuklara yönelik olarak son 3 aylık dönemde ekipler 72 ilde yerinde tespit çalışması yürüttüler. Mevcut 111 mobil ekipler sokakta mendil satan, dilendirilen çocuklara müdahalelerde bulunmaktadır ve bu kapsamda 400 civarında çocuk aileye geri döndürülmüştür. Söz konusu çalışmalar için UNICEF'ten ve Kalkınma Bakanlığında teknik donanım ve araç desteği talep etmekteyiz.

Refakatsiz çocuklara yönelik fiilen bir kapasite sorunu bulunmamakta ancak kemik yaşıyla ilgili sorunlar mevcut. 16-18 yaş arasında çocuk doğru bilgi vermeyebiliyor, çocukların beyanını esas almaktayız ve biz büyük yaşta çocuğu aldığımızda diğerleri açısından sorun yaşamaktayız. Göç İdaresinin bu konuda bir pozisyon alması gerekmektedir.

Down Sendromu Derneği Engelli Çocuk Hakları Yönetim Kurulu Başkan Yardımcısı Sn.

Fulya Ekmen: En dışlanmış çocuklar kimler, ihtiyaçlar neler diye baktığımızda kız, mülteci ve engelli çocuklar konusunun öne çıktığını görüyoruz. Öncelikli olarak engelli çocuğa bakış açımızı -özellikle kamuda- değiştirmemiz, çocuğa ilişkin her alanda engelli çocuğu özel olarak dikkat almamız ve engelli çocukları birey olarak kabul etmemiz gerekmektedir. Engelli çocuklar engeli veya süregelen hastalığı olan çocuklardır. Eğitime katılıma ilişkin yüzde 98 oranı kâğıt üzerinde doğru olabilir ama uygulamada öyle olduğumuzu düşünmüyorum, çünkü sorunlu çocuklar kaynaştırma sınıflarına kabul edilmiyor. Herhangi bir günde her ortamda bu çocukların diğer çocuklarla bir arada olması gerekirken dışlanıyorlar ve sosyal programlarda dahi zor yer alıyorlar.

Özellikle down sendromu konusunda 1 aylıkken kan testiyle alınabilecek rapor için aileler ve çocuklar bir-iki yaşına kadar bekletiliyorlar. Bu durumda çocuklar fizyo-terapi ve eğitim desteği alamıyor. Yönetmelikte ve yönetmeliğin uygulanmasında cevaplar tatmin edici değil. Bir bebeğe rapor verilebileceğine ilişkin düzenleme yok. Bir yaşına kadar gelişimsel gecikmeyi bekleyelim gibi bir yaklaşım var. O zaman da en kritik dönemde müdahale şansı kaçırılmış oluyor. Bütünleştirme temasını düşünerek bir şeyler yapmalıyız. Mülteci engelli çocukların da çok problemi var. Çok ciddi sağlık problemi oluyor, dil sorunu var, aileler yalnız ve güçlendirilmesi gerekiyor.

Ankara Üniversitesi Pediatri Bölümü Sn. Dr. Bahar Bingöler Pekci: Erken çocukluk gelişimi ve tanılama konularında uzun süredir UNICEF'le çalışmaktayız. Sn. Fulya Ekmen'in belirttiği gibi çocuklara erken tanı konusunda engelli sağlık kurulu raporu çıkarılması gerekiyor. Ancak bu konudaki yönetmelik yetişkinlere yönelik olarak yapılmış ve çocuklara özel düzenleme gerekiyor. Kronik, metabolik hastalıklar, kemik transplantasyonunu gerektiren durumlar gibi çocuklara özel hususlar mevcut yönetmelikte düzenlenmemiş. Yeni bir

yönetmelik taslağı var ancak buna yönelik ilerleme kaydedilmedi. Down sendromlu çocukların çok erken dönemde ele alınması gerekiyor, erken çocukluk döneminde tanı ve destek alınırsa bir zaman sonra engelliliğin azaltılması veya tamamen bitmesi gibi bir sonuç veriyor.

Sağlık Bakanlığı Halk Sağlığı Genel Müdürlüğü Çocuk ve Ergen Sağlığı Daire Başkanı

Sn. Başak Tezel: Bu yönetmelik konusunda; raporlama konusunda birtakım çalışmalar yapılıyor. Koruyucu hekimlik önceliklerimiz arasında yer almakta, Göçmen Sağlığı Merkezleri kurulmaya başlandı ve hem Türk hem Suriyeli hekimlerin sağlık hizmeti konusunda desteği söz konusu. Ancak, Suriyeli hekimler ve Türk hekimler arasında farklar bulunmakta, Dünya Sağlık Örgütü ve UNICEF’le bu farklılıkların azalması konusunda ortak çalışmalar yapılmakta.

Konya Milletvekili Sn. Leyla Şahin Usta: Yönetmelik konusunu takip için elimden geleni yapacağım. Bu alanda temel mesele zihniyet değişimi.

Milli Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğü Araştırma Geliştirme ve Projeler Daire Başkanı Sn. Ertan Göv:

Çocuklar ve Gençler İçin Özel Gereksinim Raporu’na (ÇÖZGER) ilişkin Yönetmelik konusunda bir yılı aşan bir çalışma devam etmektedir. Mali boyutu çok hassas olduğu için Maliye Bakanlığı ile Sağlık Bakanlığı arasında çalışılmaktadır. Geçici koruma statüsündeki kişilere yönelik çalışmalar konusunda UNICEF’ten destek almaktayız. Şu anda geçici koruma statüsündeki Suriyeli öğrenciler de dâhil olmak üzere bizim okul öncesi hariç bir kurumda sıkıntımız bulunmamakta, ancak bütünleştirmeye ilişkin sıkıntılar mevcut. Tıbbi tanılamadan sonra Bakanlık olarak başka bir tanılama yapıp öğretime dâhil ediyoruz. Suriyeliler için de geçerli bu durum. Kaynaştırmada bütünleşik projesi yürütmekteyiz. Bütünleştirmeye ihtiyaç duyan tüm çocukların sisteme dahil edilmesi hedefdir. 450 bin öğretmene bütünleşik için eğitim verildi. Fikri dönüşüm kolay olmayacak ama tüm çalışmalarımız bunun üzerine. Bir insan tutumunu değiştirmek kolay değil. Erken çocukluk ve okulöncesinde 45 tane özel eğitim anaokulu, 250 ortaokul bulunmakta, ancak okulöncesinde de bu sayı artmalıdır. Erişilebilirlik de dâhil olmak üzere bir dönüşümün şu anda içindeyiz, bütünleştirmeden vazgeçmeyeceğiz ve bütün stratejileri bunun üzerine kurduk. Özel eğitim en zayıf alan ve en azından okul öncesinde belli bir seviyeye gelmemiz gerekirken, UNICEF ile çalışmalara başlayacağız. Sosyal kabulü oluştururken her bir bireye bu eğitimi vermemiz gerekiyor. Bu toplumsal kabulü oluşturmak çok kısa sürede kolay değil. Toplumsal kabulü oluşturmamız zaman alacak ama bunu dönüştüreceğiz. Hangi kurum yaparsa yapsın bu zor bir konu. Toplumdaki rahatlığı sağlayacak konu eğitim ve eğitimle ilgili konularda yeni yaklaşımlara sahip olmamız, hem ailelere hem çocuklara toplumsal kabulü benimsetmemiz gerekiyor.

Türkiye Belediyeler Birliği Dış İlişkiler Müdürü Sn. Gülfem Kırac Keleş:

TBB belediyelerin temsilini sağlamakta, belediyelerimize yönelik olarak desteklerimiz var. UNICEF’in de bu konuda desteği var. İyi uygulama örneklerinin paylaşılması çok önemli. Daha önce yapmış olduğumuz pek çok eğitim var. Çocuklara zabıta eğitimi verdik. Daha fazla belediyeye de ulaşmayı umuyoruz, işbirliğine açtık.

Gençlik ve Spor Bakanlığı Etkinlikler Daire Başkanı Sn. Halil İbrahim Demir:

Kalkınma Bakanlığı desteğiyle toplam gençlik merkezi sayısı 278’e ulaşmış durumdadır. Gençlik merkezlerimizde 14-29 yaş arası bireylere hizmet vermekteyiz. Bazı merkezlerde ait yaş sınırını

6 yaşa kadar çekmiş durumdayız. Sosyal uyum çerçevesinde UNICEF ile birlikte 25 ilde çalışmaktayız, bu kapsamda 60.000 Suriyeli ve Türk gence ulaştık. UNICEF ile bir alan taraması yapmayı, halk eğitim merkezlerinden temin edilen eğiticiler aracılığıyla gençlik merkezlerinde Suriyeli gençlere Türkçe eğitimi vermeyi planlıyoruz.

Çocuğa Karşı Sıddeti Önlemek İçin Ortaklık Ağı Sn. Zeynep Mutlu: Çocuk Hakları Strateji Belgesi, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından uygulanamamıştır. Belgenin güncellenmesi ve uygulanması önemlidir.

Türk Kızılayı Çocuk Hizmetleri Koordinatörü Sn. Eda Çok Öztürk: UNICEF ile uzun yıllardır Doğu ve Güneydoğuda çalışmaktayız. 10 toplum merkezi, 3 çocuk ve gençlik merkezi ile erişim sıkıntısı olan çocuklar için 2 mobil çocuk alanımız bulunmaktadır. 16 ilde 37 noktada 4 ayrı modelle 4-18 yaş grubundaki çocuklarla çalışmaktayız. Barınma merkezlerimizde çocukların öğrenme alanlarına yönelik hususlar bulunmakta. Gerek geçici barınma merkezlerinde gerek bunlar dışında diğer paydaşlarla, okullarla beraber çalışmaktayız. İnsan kaynakları kapasitesi ve içselleştirme sahada çok önem taşımaktadır. İşbirliği oluşturmak çok önemlidir.

AFAD Strateji Geliştirme Dairesi Başkanlığı Stratejik Yönetim ve Planlama Çalışma Grup Başkanı Grup Başkanı Sn. Cemile Akça: AFAD olarak acil durumlarla ilgili “Afete Hazır Türkiye”, “Afete Hazır Okullar”, “Afete Hazır Gençler” kampanyalarını yürütmekteyiz. Gençleri ve çocukları afet durumuyla karşılaştıklarında yapabileceklerine dair bilinçlendiriyoruz.

Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Uluslararası Koruma Daire Başkanı Sn. Harun Başbüyük: Göçmen çocukların karşılıklı uyumunu sağlama adına tanıtım amaçlı olarak tasarlanmış bir setimiz var ve bu seti zenginleştirerek faaliyetlerimizi devam ettiriyoruz. Çocuk dostu alanlar ve geri gönderme merkezleri oluşturduk. UNICEF ile çalışmalara devam ediyoruz. Bunlardan bazıları ebeveyni olmayan gruplar. İleriye dönük olarak bunların korumaya alınması ve kapasitenin artırılması yönünde değerlendirmeler yapılmalıdır.

Kamu Denetçiliği Kurumu Uzmanı Sn. Dilek Soykan: Kurum olarak bireysel şikâyet üzerine işlem yapmaktayız, ancak izleme konusunda da görevlerimiz bulunmaktadır. Somut olarak, sağlık alanında, madde bağımlılığı konusunda önlem alınmasına yönelik taleplerde artış bulunmaktadır. Bu kapsamda ayrıca parklar gibi toplumsal alanların denetimine yönelik talepler bulunmaktadır. Engelli sağlık kurulu raporları konusunda şikâyet alıyoruz. Engellilerin 23 yaştan sonraki eğitimleri sorunlu çünkü bu yaştan sonra halk eğitim merkezlerine yönlendiriliyorlar. Ancak altyapı eksik, halk eğitim merkezleri buna uygun değil ve bireylerin kendi engel seviyesine uygun eğitim almaları söz konusu olamıyor. Engelli çocuk sahibi ailelerin belli bir tükenmişliği söz konusu. Aileler tarafından “çocuğun yaşı ilerledi ama yine de eğitime ihtiyacı var” deniliyor. Bahsi geçen yönetmelikle ilgili sorunlar, özel eğitimde kaynaştırma hususundaki direnç, çocukların rehberlik hizmetlerine erişimi, koruma ve bakım sonrası hizmetler, sportif ve kültürel faaliyetler şikâyet ve taleplerin en yoğun olduğu alanlardır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının kurum bakımı sonrasına yönelik psikososyal ve mentörlük hizmetlerine başlamış olmasını önemli bulmaktayız.

II-Çocuk Haklarının İzlenmesi ve III-Eşitsizliklerin Azaltması: En Savunmasız Olanlar İçin Eşit Fırsatların Sağlanması

UNICEF Çocuk Haklarını İzleme Sorumlusu Sn. Gökten Koçyıldırım: Çocuk haklarının izlenmesi dendiği zaman ihlallerin izlenmesi de gündeme gelmektedir. Bu vesileyle 2012’de imzalanan protokolün yürürlüğe girmesini umuyoruz. Adalet erişim bileşeninin de dikkate alınması gerekmektedir. UNICEF bu kapsamda, TÜİK, Adalet Bakanlığı, Barolar Birliği, STK’lar ve TBMM ile diğer yapısal konularda çalışmalar yürütmektedir. Çocuk hakları bağlamında çocukların hayata katılımını nasıl daha uygun ve kolay bir hale getirebileceğimizi düşünerek çalışmalar planlamalıyız.

UNICEF Sosyal Politika Sorumlusu Sn. Iraz Öykü Soyalp: Çocukların potansiyellerine ulaşmaları için en büyük engel yoksulluktur. 2008 ekonomik krizinde çocuk yoksulluğu artış göstermiştir. Çocuk yoksulluğu sadece gelişmekte olan ülkelerde görülmemekte olup daha genel bir problemdir ve bunun nedeni kaynakların nasıl kullanıldığıdır. Türkiye’de çocukların eğitime katılımı konusunda çok büyük ilerlemeler kaydedilmiştir. Çocuk işçiliği konusu önemlidir. En güncel istatistikler 2012 yılına dayanmakta ve Türkiye’de 800.000’den fazla çalışan çocuk bulunmaktadır. UNICEF olarak çocuk işçiliği ve yoksulluğu konusunda çeşitli taraflar ile ortak çalışmalar yürütmekteyiz.

Adalet Bakanlığı Mağdur Hakları Daire Başkanlığı Tetkik Hakimi Sn. Murat BİNİCİ: UNICEF ve Bakanlığımızın ortak çalışması çerçevesinde adli görüşme odaları oluşturuldu ancak bu odaların etkin olarak kullanılması mümkün olmadı. Odaların işletilmesi ekseninde çalışanlara eğitim vermemiz gerekiyor. Yine stratejik planımıza uygun olarak UNICEF ile beraber çocuk mevzuatında ciddi çalışmalar yapıyoruz. Bu alandaki çalışmalarını gelecekte de etkili olacak şekilde genişletmeye çalışıyoruz. Mağdur Hakları Kanununun çıkarılmaması olması da önemli bir sorun, Kanun Taslağı kurumlara görüşe gönderildi.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Sosyal Yardımlar Genel Müdürlüğü Daire Başkanı Sn. Ayşe Çelikten: Çocuk haklarının sağlanması için sosyal yardımlar en önemli hususlardan biridir. 500.000’e yakın Suriyeli öğrencimiz mevcut. UNICEF ile işbirliğini önemsiyoruz. Bundan sonra da sadece mail destek değil ekonomik, sosyal, kültürel anlamda her alanda etkileşime ve desteğe açığız.

GAP Bölge Kalkınma İdaresi Başkanlığı Sn. Adalet Akbaş: İdare olarak Kalkınma Bakanlığımızın da desteğiyle 1995’ten bu yana sosyal konularda çok sayıda çalışma yürütmekteyiz. UNICEF’le birlikte Suriyeli çocuklara ve annelere yönelik erken çocukluk gelişimi ve sosyal uyuma yönelik ortak programlar yürütüyoruz. Bu kapsamda oluşturulan merkezlerin sayısını 2018 yılı sonunda 75’e çıkarmayı hedeflemekteyiz. Çocuklar programı tamamladıktan sonra ilkokula kayıt ettiriyoruz. Okula başlangıç ve devam konularında destek veriyoruz. 12 haftalık programdan öğrenciler mezun oluyor. Çeşitli yaş gruplarında programlarımız devam ediyor. Yaptığımız çalışmaların tamamının etkisini görmek üzere etki analizi raporu hazırlıyoruz.

Gaziantep Büyükşehir Belediyesi Daire Başkanı Sn. Mehmet Abdullah Aksoy: Belediye olarak sahada kadın ve erkeklere yönelik ciddi anlamda projelerimiz bulunmaktadır. Gaziantep’in nüfusuna baktığımızda dörtte biri Suriyelidir. Biz de belediye olarak bütçemiz

kısıtlı olmasına rağmen su, kanalizasyon benzeri giderler hariç Suriyelilere 10-12 milyon civarında bir harcama yapıyoruz. Suriyeli çocuklara sosyal-kültürel destekler ve Türkçe dil eğitimi veriyoruz. Her alanda kurs veren eğitim merkezlerimizde Türk ve Suriyelilere yönelik bazı eğitimleri ortak veriyoruz. Dezavantajlı bölgelerde fırsat eşitliği sağlayarak TEOG ve YGS sınavlarında başarı sağlamış durumdayız. Âdemi merkeziyetçilik yapılması ve yerel yönetimlerin daha aktif olması gerekmektedir. Birkaç il dışında aile danışma merkezleri yok. Çocuk yaşta evlenme sorunu ile ilgili bir proje yürüttük ve 50.000 civarında insana eğitim verdik, çağrı merkezi kurduk. Bu konuda sıkıntı olduğu zaman Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı ile beraber destek veriyoruz. Şu ana kadar 39 kişi çocuk yaşta evlilikten kurtarılıp eğitime yönlendirildi. Suriyeli kız çocuklarının erken yaşta evlendirilmesinin önlenmesine yönelik de ciddi anlamda gelişmeler kaydettik.

Konya Milletvekili Sn. Leyla Şahin Usta: Bunlar resmi nikâh değil, evlilikler diyoruz ama burada resmi nikâh söz konusu değil. Bu aslında kültürel ve fiili bir durumdur.

Türkiye Barolar Birliği Sn. Gamze Karaduman Nejat: UNICEF ile bizim de bir işbirliğimiz var, çocukların adalete erişim hakkı konusunda. Kasım 2016'da, 52 baronun katılımıyla çocuk hakları alanına ilişkin öncelikler belirlendi ve ihtiyaç analizi raporu hazırlandı. Mülteci ve refakatsiz çocuklara yönelik mevzuatın modifikasyonu gerekiyor. Uygulamada kurumlar arasında bir sıkıntı var. Refakatsiz çocukların statüsünü belirleme ve gönüllü geri dönüş ve teslim konusunda da düzenleme gerekiyor. Ailenin izinin sürülmesi konusunun re'sen yapılması gerekiyor.

Türkiye Barolar Birliği Çocuk Hakları Komisyonu Üyesi Sn. Pelin Müzehher İler: Çocuk mahkemelerine ilişkin sorunlar bulunmaktadır. Adliyelerden başka yerde olmalılar. Ankara'da 4 çocuk mahkemesi vardı, biri kapatıldı. Çocuğun adalete sağlıklı erişimi açısından çalışmalar yapılması gerekiyor. Çocuğu koruma tedbirlerinin izlenmesi ve denetimi konusu önemli, denetime yönelik özel birimlerin oluşturulması gerekiyor. Çocuk koruma tedbirlerinin uygulanmasını sağlamaya yönelik yeterli personel yok. Barolardan avukatlardan destek alınabilir ve avukat meslektaşlarımız bunları mahkemelere rapor ederler. Diğer yandan mahkemede hâkim ve savcılarının da eğitim almaları gerekiyor.

Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkifleri Genel Müdürlüğü Uzmanı Sn. Elçin Terzioğlu: Genel Müdürlük olarak denetimli serbestlik ve ceza infaz kurumlarında yer alan çocuklarla çalışıyoruz. Bu alanda en önemli çalışmamızı 2012 -2014 yılları arasında UNICEF ile yaptık. Kurumlar arası koordinasyonu önemsiyoruz. Tahliye sonrası süreçlerin desteklenmesi gerekiyor. Çevre, toplum ve diğer faktörlerden söz etmek mümkün. Bu noktalarda kritik kurumlarla işbirliği yapmak bizim için önemlidir. Hâkim ve savcılara yönelik eğitimler de vermekteyiz.

Çocuğa Karşı Şiddeti Önlemek İçin Ortaklık Ağı Sn. Zeynep Mutlu: Hâkim ve savcılar eğitim alıyorlar ancak bu eğitimler alındıktan sonra yerleri değişince eğitim amacına ulaşmamış oluyor. Eğitim alanların bu alanda istihdam edilmeleri gerekiyor.

Kalkınma Atölyesi Yönetim Kurulu Başkanı Sn. Ertan Karabıyık: Mevsimlik tarım işçiliği konusunda bilgi ve veri üretmeye çalışıyoruz. Ancak veriye erişimde sıkıntı yaşıyoruz; kamu kurumları verileri paylaşmıyor, hatta bilgi edinme kanalıyla kişiye özel veri talep etmemize

rağmen veri alamıyoruz. Aldığımız veriler ile alandaki veriler arasında çelişkiler söz konusu. Bilgiyi üretmekte zorlanıyoruz. TÜİK verileri kolay erişilebilir değil.

TÜİK Kültür ve Adalet İstatistikleri Grup Sorumlusu Sn. Bora Boranlıoğlu: TÜİK veri işlerinde koordinatör kuruluş ve mümkün olduğunca paylaşımcı. Ancak sıkıntılar bulunabilir ve en iyi durumu beraberce oluşturacağız. Kurumlar yeterli bilgi sistemi altyapısına, yazılıma sahip değil ve verileri üretmekte kullandıkları veri tabanları konusunda ciddi bir altyapı yok. TÜİK verilerine gelince, bazı şeyler üretiliyor, bazıları ise üretilmiyor. İl ve ilçe düzeyinde veriler ise verinin temsil edilebilirliği ile ilgili istatistiksel bir konu. Kişi bazlı eşleştirmeye yönelik çalışmalarda kurumlar kendi ihtiyaçları çerçevesinde bilgi verdiklerini görüyoruz. Belirli durumlarda kurumların kavramların içeriğini doldurmaları, kavramları farklı şekilde değerlendirmeleri konusunda sıkıntılar bulunabiliyor.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İstihdam Politikaları Daire Başkanı Sn. İbrahim Demircan: 2017-2023 dönemi için Çocuk İşçiliği ile Mücadele Ulusal Programını hazırladık. Bu kapsamda birçok kurumla beraber farkındalık artırıcı önlemler, yoksulluğu giderici önlemler, sosyal projeler gibi faaliyetlerimizi sürdürüyoruz. Çocuk işçiliğini 2023 yılına kadar ortadan kaldırmayı hedefliyoruz. Sanayi ve tarım konusunda, gezici mevsimlik işçi konusunda da çalışıyoruz. Kalkınma Bakanlığı'nın desteğiyle Mevsimlik Gezici Tarım İşçilerinin Çalışma ve Sosyal Hayatlarının İyileştirilmesi Projesi (METİP) kapsamında 10 pilot ilde çalışıyoruz. Çalışmalarımızı 2018 yılında daha da genişleteceğiz. Ailelerin ve çocukların imkânlarını geliştiriyoruz. İlgili illerde de bu çalışmaların artırılması gerektiğini savunuyoruz. Ailelerin çıktıkları yerleşim yerinden, gittikleri yerlere kadar entegrasyonuna yönelik olarak tedbirler alıyoruz. METİP'le birlikte bu insanların insani biçimde konaklama yapmasını bekliyoruz. Gelenlerin insana yakışır şekilde yaşamalarını sağlamalıyız diye düşünüyorum. Zorunlu eğitim kapsamında en yakın yerde eğitim alması sağlanıyor. Ancak devamsızlık konusunda sıkıntılar var. Ailesi ile temas edilerek bunda da iyi bir noktayı arzuluyoruz. Sahada çalışmaları doğrudan yapamıyoruz, koordinasyonu mülki amirlerle sağladık. Ayrıca Çocuk İşgücü Anketinin yenilenmesini talep ediyoruz.

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı İş Müfettişi Sn. Gülcan Eriş: Teftişlerimizin tamamında en temel risk alanında çalışmalar sürdürüyoruz. Ancak UNICEF'le birlikte küçük ve orta ölçekli işletmelerde, ağır işlerde çalışan çocukların durumuna yönelik bir çalışma programı başlatıldı. Farkındalık oluşturma çalışmalarını sürdüreceğiz. Alanda işbirliği yapacağımız kuruluşlarda farkındalık oluşması gerekiyor. Öte yandan mevzuatla ilgili bir sorun var. 4857 sayılı İş Kanununun istisnaları bulunmaktadır, 50'den az işçi çalıştıran yerler ve tarımda geçici mevsimlik işler İş Kanunu kapsamı dışında yer almaktadır. Bu durum yetki ve yaptırım bakımından denetleme faaliyetlerini zorlaştırmaktadır.

Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Eğitim Politikaları Daire Başkanı Sn. Mehmet Yasin Eriş: Aileler çocukların nakli konusunda şikâyetçi oldu ve buna çözüm bulundu. Yine 81 il valiliğinden gelen prefabrik okul ihtiyacı konusunda yazışmalar oldu ve 7 ilden talep geldi. Sürekli hareket halinde olan ailelerin çocuklarını değerlendirmek zor. Belirlenen merkezlerde eğitim taleplerini topluyoruz.

TOBB Sn. Murat Aydın: Okullar yapıyor ve Milli Eğitim Bakanlığına teslim ediyoruz. Bu şekilde 13-14 lise var, 5 meslek lisesinin yapımı sürüyor. Biz çocuk işçiliğinin her türüne karşıyız. Yaklaşık 10 ilimizde bilgilendirme yaptık. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve UNICEF ile beraber işverenlere bilgi vermeyi planlamaktayız.

TÜİK Sn. Murat Sahabettinoğlu: Türkiye çalışan çocuklar konusunda çalışma yapan ender ülkelerden birisidir. Bu yayında, çok farklı tablolar var. 6-17 yaş grubunu ikiye ayırıyor, 6-14 ve 14-17 olarak. Burada çalışan çocukların çok farklı kros tablolar olarak çalışmaları var. Bize güncel veriye ihtiyaç olduğu iletiliyor, fakat 2012 verileri çok detaylı bilgi veriyor. Uzak noktalara ışık tutuyor. Güncel veri demek bir konudaki etki analizini ortaya koymak demektir. TÜİK olarak bir çalışma yapma planımız var.

Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Çocuk Hizmetleri Genel Müdürü Sn. Selahattin Güven: Refakatsiz çocuklarla ilgili mevzuatta eksiklik yok ancak uygulamada çeşitli sıkıntılar var. Çocuk korumayla ilgili olarak tedbirlerin takibi yapılıyor, Bakanlık olarak biz sadece bakımdan sorumluyuz. Eğitim ve sağlık tedbirinden sorumlu değiliz. Bakanlıklarımız bazen konuyu sadece Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'nın sorumluluğu gibi görebiliyor ancak her zaman bizim alanımızda olmayabiliyor. Bakım sonrası süreçle ilgili özel sektörde istihdama yönelik çalışmalar yürütmekteyiz. Ulusal Çocuk Hakları Strateji Belgesi bütün bakanlıklarımızı kapsıyor ve 55 başlık söz konusu. Bu konularda güncelleme yapıyoruz.

Toplantı Sn. Şahin Usta, Sn. Duamelle ve Sn. Aydın'ın teşekkür konuşmalarıyla tamamlanmıştır.

Konya Milletvekili Sn. Leyla Şahin Usta: Bu tarz toplantılar tecrübe paylaşımı açısından çok önemli, konuşulanlar kâğıt üzerinde kalmamalıdır. Planladığımızdan çok verimli bir toplantı oldu. Sorumluluğu başkalarına atmamalım, çünkü kaçacak konumda değiliz, sorumlu olan konumundayız. Herkese çok teşekkür ederim.

UNICEF Türkiye Temsilcisi Sn. Philippe Duamelle: Yapacağımız çok şey var. 1950'lerden bu yana birlikte çalışıyoruz. Bu bizim için bir değer. Hiçbir çocuğun dışarıda kalmamasına odaklanalım. Tabi ki sınırlı kaynaklara göre hareket edeceğiz. Ama çocuklardan ve onların geleceğinden sorumluyuz.

'Türkiye'deki her çocuğun kendi potansiyeli için neler yapabiliriz', 'Suriyeli çocuklar için neler yapabiliriz', 'Daha büyük sorunlar hepimiz için ortaya çıkmadan bunları nasıl yapabiliriz' soruları sektörler arası yaklaşımla odaklanılması ve çalışılması gereken sorular. Kaynakların değişimi sağlayacak şekilde seferber edilmesi çok önemli. Çocuk dostu şehirler projesine de değinelim. Belediyelere bu konuda destek var. Veri konusu çok önemli sonuçta elimizdeki rakamlar çerçevesinde hareket ediyoruz. İlerleme kaydedilse de çocuk işçiliğinin bittiğini düşünmüyoruz. Herkes bu konunun ne kadar önemli olduğunun farkında. Uygun görülürse UNICEF olarak bir toplantı düzenleyebiliriz.

Veri ve strateji üzerinde çalışıyoruz. Ayrıca kamuyla iletişimimiz konusunda da çalışıyoruz. Rakamlar tam resmi gösteremeyebiliyor. Yine de bunlara önem veriyoruz. Yeni çalışmaların

verilerini merak ediyoruz. Çocuklar eğitimden yoksun kalıyorlar, fiziksel bütünlük anlamında şiddete maruz kalıyorlar, bu da hepimizin ortak sorunu.

İzlenen politikaların doğru olup olmadığını değerlendirmek açısından çocuk haklarına dair izleme çok önemli.

Sn. Leyla Şahin Usta Hanım'ın bu alanda çalışacağını duymaktan mutluluk duyuyorum. Türkiye'deki uzmanlığı nasıl kullanırız da diğer ülkelere bundan fayda sağlayabiliriz. Bu konu AFAD dâhil olmak üzere ombudsmanlık kurumu ile de birlikte çalıştığımız bir konu.

Yaptığımız toplantı önem arz ediyor. UNICEF adına herkese teşekkür ediyorum.

Kalkınma Bakanlığı Sosyal Sektörler ve Koordinasyon Genel Müdürü Sn. Emin Sadık Aydın: Bugün yapılan toplantıda herkesin diğer kurumların çalışmalarını dinleme imkânı oldu. Geciken mevzuat düzenlemesi, kaynaştırma eğitimi, çocukların mevcut imkân ve hizmetlere erişimi, uyuşturucu ile mücadele, geçici koruma altındaki çocukların durumları ve entegrasyonu, çocuk işçiliği ve sağlıklı, düzenli veri konuları koordinasyonun önemini, işbirliği kavramlarını öne çıkardı. Diğer yandan sadece merkezi kurumların değil, yerel yönetimlerin çalışmalarının da önemine vurgu yapmak gerekir.

Başında uzun bir şekilde vurguladığımız gibi aslında mevcut durumda kamu olarak üzerimize düşen pek çok görevi yerine getirmiş durumdayız. Çocuk Hakları Strateji Belgesi ile bir irade ortaya konulmuş ve bir izleme-değerlendirme yöntemi belirlenmiştir. Söz konusu Strateji Belgesinin izlenmesi ile ilgili tüm kamu kurumlarının belirlenen görevlerini yerine getirmesi önem arz etmektedir. Belgenin uygulanması ve izleme ile ilgili konular çözümlerse diğer alanlardaki çalışmaların daha kolay ilerleyeceğini düşünüyorum.

Katılımcılarımıza katkıları ve emekleri için teşekkür ederim. Burada bulunduğu ve Meclisimizin yanımızda olduğunu hissettirdiği için Sn. Vekilimize ve UNICEF'e herkes adına teşekkür ediyorum.